

Tanıtım ve Değerlendirmeler

ABDÜLHAKİM-İ ARVÂSÎ'NİN NAKŞİBENDİYYE'NİN ÂDÂBINI MÜBEYYİN BİR MEKTUBU

İbrahim BAZ*

Giriş

Mektup, insanlık târihinin en önemli iletişim vâsıtalarından biri olmuştur. Arapça “yazılan şey” anlamına gelen mektup; kitap, risâle, vasiyye, sahîfe, makâle, nâme gibi kelimelerle de ifâde edilmiştir. Bir edebî tür olan mektup, Hz. Peygamber’in (sav) “Bismillah”, “Bismillâhirrahmân” ve “Bismillâhirrahmânirrahîm” şeklinde başlıklar atarak devlet başkanlarını İslâm’a dâvet etmesiyle İslâm târihinde dîni hüviyetle görülmeye başlamış, ilk dönem sûfilerinden îtibâren irşâdın en önemli unsurlarından biri hâline gelmiştir. Bunun neticesi olarak, tasavvuf geleneği içerisinde birçok sûfinin, değişik kimselere yazdığı mektuplardan müteşekkil mektûbâtı ortaya çıkmıştır.

Sûfilerin yazdığı mektupların birçok yazılma gerekçesi olduğu görülmektedir. Hasan-ı Basrî'nin Ömer b. Abdulazîze, Akşemseddin'in Fatih Sultan Mehmed'e, Aziz Mahmud Hüdâyî'nin III. Murad'a yazdıkları mektuplarda olduğu gibi devlet erkânını uyarmak bunlardan biridir. İmam Gazzâlî'nin mektupları arasında da devlet erkânına hitâben yazılanlar vardır. Bir diğeri, sûfilerin kendi aralarında veya diğerk âlimlerle fikrî konularda görüş alışverişinde bulunmak için yazdıkları mektuplardır ki İbn Sînâ ile Ebu Saîd-i Ebü'l-Hayr'ın mektuplaşmaları buna örnektir. İbn Sînâ'nın “Benim bildiklerimi o görüyor.”, Ebû Saîd'in de “Benim gördüklerimi o biliyor.” şeklinde hakîkate ulaşmanın farklı kaynaklarını dile getirmeleri bu mektuplaşmalarla gerçekleşmiştir. Ayrıca yine sûfiler tarafından, bir öğrencisinin mânevî hâliyle ilgili uyarıcı olarak, bir müridinin gördüğü rüyânın tâbirini bildirmek, önemsedığı bir husûsu du-

* Yrd. Doç. Dr., Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tasavvuf Anabilim Dalı

yurmak ve genel olarak tasavvufun inceliklerini anlatmak için yazılan mektuplar da vardır. Belki de sûfilerin yazdıkları mektupların muhtevâ yönünden en zengini bu tür mektuplardır. Aynülkudât el-Hemedânî, Abdulkâdir-i Geylânî, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Necmeddîn-i Kübrâ, Ubeydullâh Ahrâr, Muhammed Pârsâ, Abdülmecîd-i Sivâsî, İbrâhim Hakkı Erzurûmî, Kuşadalı İbrâhim Halvetî, İmâm-ı Rabbânî, Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî, Es'ad-Erbilî gibi birkaçını sıraladığımız sûfilerin mektupları ağırlıklı olarak bu tür mektuplardır.

Mektûbât türünün muhtevâ zenginliği ve hacim açısından en büyük ve en meşhur örneği olarak İmâm-ı Rabbânî'nin *Mektûbât*'ı kabul edilmektedir. Eser, aynı zamanda Nakşibendî tarikatının en önemli kaynaklarından biridir.

Yayına hazırladığımız mektup, geride bıraktığımız yüzyılın en önemli Nakşî şeyhlerinden biri olan ve daha ziyâde Necip Fâzıl Kısakürek'in (ö.1983) hayatındaki büyük değişim ve dönüşüme vesîle olan kişi olarak tanınan Abdülhakîm-i Arvâsî'ye (1965-1943) âittir. Bu mektup, cevâbıyla birlikte, Abdülhakîm-i Arvâsî'nin matbû iki eserinden biri olan *Râbîta-i Şerîfe* isimli eserin 1-11 sayfeleri arasında yer almaktadır. Mektubun tam adı "Mübtediler için Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'nin Âdâbını Mübeyyin Bir Mektup Sûreti" şeklindedir. Abdülhakîm-i Arvâsî, *Râbîta-i Şerîfe* isimli eserin ulaştığı herkese bu mektubu da ulaştırmak istemiş olabilir. Zirâ mektup, tekkeler kapatılmadan önce 1923(1339) târihinde yazılmış, eser ise tekkelerin kapatılmasından sonra 1926(1342) yılında yayınlanmıştır.

Mektubun içerisinde yer aldığı *Râbîta-i Şerîfe* isimli eser, başlığın altında ifâde edildiği şekliyle, "Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'de ma'mûl bihâ olan râbîta-i şerîfe'nin keyfiyeti ile isbâtına dâir bir risâledir." Eser, Necip Fâzıl Kısakürek tarafından yayına hazırlanırken, bu mektup da aynı şekilde eserin başında verilmiştir. Ancak Necip Fâzıl Kısakürek, Abdülhakîm-i Arvâsî'nin eserlerini günümüz harflerine çevirmekten ziyâde, çok büyük oranda metne sâdik kalarak kendine has üslup ile sâdeleştirmiştir. Doğrusu bu şekliyle birçok bölümün, Osmanlıca kelime ve terimlere hâkim olmayanlar açısından daha anlaşılır hâle

gelmiş ve geniş kitlelere ulaşmasına imkân sağlanmıştır. Abdülhakîm-i Arvâsî ile ilgili yaptığımız çalışma sırasında eserlerini orijinal kelimele-riyle günümüz harflerine çevirmenin faydalı olacağını düşünerek ulaşa-bildiğimiz mektuplarını bir araya getirip yayınlamayı hedeflemiştik ki bu mektup da onlardan biridir.

Mektup, Said isimli bir kişiye yazılmıştır. Bu şahsın kim olduğuna dâir kaynaklarda ve Arvâsî'nin çevresinde yapmış olduğumuz araştırmalarda herhangi bir bilgiye ulaşamadık. Ancak bu şahıs, metin-de ifade edildiği kadarıyla, bir mürşidden ders almadan kendine göre zikir yapan bir kişidir ve Abdülhakîm-i Arvâsî'ye büyük muhabbeti olmalıdır.

Mürşid tarafından mürîde verilen vird, tarîkatlara göre değiştiği gibi her tarîkatın kendi içinde de başlangıcından itibaren farklılıklar arz etmektedir. Bu yönüyle mektup, Abdülhakîm-i Arvâsî'ni mensûb olduğu Nakşî-Hâlidî kolunda mübtedî olanlar için tâkîb edilen zikir usûlü ve sayısı ile râbitanın şekillerini açıklamaktadır. Özet olarak bir mürîde günlük vird târifi ve tâlimi niteliğindedir.

Örnek bir mektup olduğu kanaatiyle yayına hazırladığımız bu mek-tubun orijinal metninde numaraları belirtilmeyen âyetlerin Kur'an-ı Kerim'deki yerlerine işâret ettik. Metinde geçen bâzı kelimelerin bugün-kü okunuşlarını (yokdur-yoktur; idilmiştir-edilmiştir) vermeyi tercih ettik.

Mübtedîler için Tarîkat-ı Aliyye-i Nakşibendiyye'nin Âdâbını Mübeyyin Bir Mektup Sûreti

Bismillâhirrahmânirrahîm

Dânâ ve âgâh olunuz ki sizin ve kâffe-i nâsın saâdet-i dîniyye ve dünyeviyyesi Mevlâ-yı Hakîkî olan Zât-ı Hak Celle ve Alâ'nın ism-i mübârekinin zikri ile evkâtını mâ'mûr eylemekle hâsıl olur.

Şu kadar ki ya bir mürşid-i kâminden ve yâhut mürşid-i kâmi-lin âdâb-ı tarîkat ve şeriata bida'lar icâd etmeyen sahîhu'l-intisâb me'zunlarından ahz-ı ta'lîm etmeksizin zikir ile iştiğâl olunursa fâidesi

kalil ve belki de adim olur. Zîrâ izinli zikr amel-i mukarrabîn, izinsiz zikr amel-i ebrârdır.

“Hasenâtü'l-Ebrâr-i Seyyiâtü'l-Mukarrabîn” onun hakkında vârid olmuştur.

Sizin ara sıra zikr ile meşgul olduğunuzu fakat izin almadığınızı bildiğimden mufassalen yazıyorum. Tekrar tekrar okuyup hıfz ediniz. Zikr kelimesi Arabîdir. Türkçe mânâsı anmak yâni hatırlamaktır. Hatırlamak ise evsâf-ı kalbiyyededir. Lisânın onda medhali yoktur. Binaenaleyh zikr-i müteârif üç kısımdır:

- **Yalnız zikr-i lisânî:** Yani kalb beraber olmadığı halde yapılan zikirdir ki menfaati azdır.

“Allah'ın zikrine karşı kalpleri katı olanların vay hâline!” âyet-i kerîmesi onun hakkında vâridir.

- **Yalnız zikr-i kalbîdir** ki lisânın ânda haz ve medhali yoktur. İşte bizim tarikat-ı Nakşibendiyye'ye mahsûs zikir budur.

“Rabbimize yalvara yakara ve gizlice duâ edin. Bilesiniz ki O, haddi aşanları sevmez.”

“Dikkat edin, kalpler ancak Allah'ı anmakla huzûra kavuşur.”

“Rabbini, içinden yalvararak ve korkarak, yüksek olmayan bir sesle sabah-akşam zikret ve gafillerden olma.” ve amsâli âyât-ı kerîme ve hesapsız ehâdis-i şerîfe ve âsâr-ı sâlihîn ile sâbit olmuştur.

- **Zikr-i lisânî maa'l-kalb** olan zikirdir. Ekâbîr ve eâzım-ı ehlü'llâh derecât-ı âliyye vusullerinden sonra ancak bu nev' zikir ile meşgul olabilirler.

Bizim büyüklerimizin zikr-i kalbisi en evvel Fahr-i Âlem (sav)'in hicret gecesinde Gâr-ı Sevr'de Ebûbekir es-Sıddîk (ra)'ya sûret-i hafiyede diz üstünde oturarak gözlerini kapamasını emr ile ta'lîm buyurdıkları zikirdir.

Ve bu Tarikat-ı Aliyye'de ma'mûl bih olan râbita-i şerîfe;

“Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğrularla berâber olun.”

“Sabah akşam Rablerinin rızasını dileyerek O’na yalvaranlarla berâber sen de sabret! Dünya hayatının güzelliklerini isteyerek gözlerini o kimselerden ayırm! Bizi anmasını kendisine unuttuğumuz ve işinde aşırı giderek hevesine uyan kimseye uyma!” âyât-ı kerîme ve “Zikru’l-evliyâi yünezzilu’r-rahmete.” hadîs-i şerîfi ve sâir âyât ve ehâdîs ile sâbit olmuştur.

Ve belki Mâverâunnehir ve Buhârâda on iki asırlık eâzım-ı ulemâ-yı Hanefiyye’nin sülûkları ve teslikleri sırasında ma’mûl bihleri olmuştur. Her gün vird ederek sabah veyâhud akşam namazından sonra veyâhud münâsib gördüğünüz vakitte abdestli temiz bir yerde mümkün mertebe hâli olarak oturursunuz. Kibleye müteveccih kemâl-i edeble gözlerinizi kaparsınız. Lisan ile dahî yirmi beş kere “*Estağfirullâh*” dersiniz ve her keresinde mânâsını berâber olarak söylersiniz.

Sonra bir Fâtîha üç İhlas Fahr-i Âlem (sav) ile Şeyh Muhammed Bahâüddîn Şâh-ı Nakşibendî ve Gavs-ı A’zam Abdulkâdir Geylânî’ye (kaddesallâhu teâlâ sırrahumâya) ihdâ eder ve kalben onların rûhâniyyetinden istimdâd edersiniz ki:

Beni de tarikatınızın mürîdânından mahsûbîn ve mensûbîninden add ediniz!

İhlâs-ı Şerîfe ilâve etmeksizin yalnız bir Fâtîha daha Fahr-i Âlem Aleyhisselâtu ve Vesselâm ile İmâm-ı Rabbânî Müceddid-i Elf-i Sâni Şeyh Ahmed Fâruk-i Sirhindî’ye ve Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî’ye (Kaddesallâhu Teâlâ Esrârahumâ)’ya ihdâ eyler onların dahî rûhâniyyetinden kendilerinin mürîdân ve mahsûbîn ve mensûbîni add etmelerini ricâ edersiniz.

İhlâs berâber olmayarak bir Fâtîhâ daha okursunuz misl-i sevâbını Fahr-i Âlem (sallallâhu aleyhi ve selem) ile Seyyid Abdullah ve Seyyid Tâhâ (Kaddesallâhu Teâlâ Esrârahumâ)’ya ihdâ eder bâtınlarından istifâde eylersiniz.

Bir Fâtîha daha Fahr-i Âlem (sav) ile Seyyid Muhammed Sâlih ve Seyyid Fehim (Kaddesallâhu Teâlâ Esrârahumâ)’ya ihdâ eder bâtınlarından istifâde edersiniz.

Ondan sonra muhtasar olarak *tezekkür-i mevt* yâni kendinizi bi'l-fiil meyyit ve teneshir tahtası üzerinde kefene sarılmış tabuta konuşmuş ve mezarda defn edilmiş olarak hayâlinizden geçirirsiniz. Mezarda olduğunuz halde mürşidi ve pîri vesîlesiyle ve Allâhu Teâla ile arasında vâsıtası olan zâtın karşısında kendinizi farz ederek nâsiye-i aliyyesine yani iki kaşı arasına bakar gibi olunuz.

Kemâl-i azm ve muhabbet ile “*Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının, O'na yaklaşmaya vesîle arayın ve O'nun yolunda cihâd edin ki kurtuluşa eresiniz.*”

âyet-i kerîmesine imtisâlen onun sîmâ-yı aliyyesini hazâin-i hayâlinizde veyâhud kalbinizde hayal tarîkiyle durdurursunuz. Buna “râbîta” derler. Müteaddid âyât-i kerîme ve ehâdis-i şerîfe ve âsâr-ı selef-i sâlihîn ile müsbettir. Turuk-ı aliyyenin kâffesinde ve bâ husus tarîkat-i Aliyye-i Nakşibendiyye'de mühim bir rûkn-i salâhtadır. Bunun ekalli bir rub' saattir. Daha az olursa te'sîri daha az olur.

Mukarrerdir ki râbitasız zikir muvassıl değildir, zikirsiz râbîta muvassıldır. Râbîta her emrde pîşvâdır. Husûsiyle zikirde mümid ve muâvindir. Halvethâne-i hâs-ı ilâhî olan kalbi telvîsât-ı nefsâniyye ve telbîsât-ı şeytâniyyeden tathîr eder. Sultân mesâbesinde olan zikrin vurûduna isti'dâd hâsıl olsun için iltizâm edilmiştir.

Râbîta üç kısımdır.

- Birisi pîrin sûretini hazâin-i hayâlinde tasavvur etmektir. Bu kısım zikrin ibtidâsında lâzımdır.
- Pîrin sûretini kalbinde tasavvur etmek. Bu kısım zikir esnâsında bilâ ihtiyâr zuhûrunda kalbinde durdurarak zikir etmektir.
- Pîrin kıyâfet ve hey'etinde kendisini görmek ve tasavvur etmek. Keennehû aynen pîrdir, kendisi değildir. Bu kısım ibâdete mahsustur. Meselâ hâfızasından Kur'an-ı Kerîm istimâ' ederken gözlerini kapar ve kendini pîrin kıyâfetinden farz edip dinler: Keennehû pîrdir o değildir. Kezâ Kur'an-ı Kerîm Delâilu'l-Hayrât okurken ders ve vaaz dinlerken namaz kılar-

ken kendisini mürşidin kıyâfeti ve hey'etinde farz edip kıyâm, kuud ve kıraati yapan keennehû kendisi değil pîridir.

Şu yolda namaz ve zikir ve ibâdetin halâvet ve lezzeti başka şeydir. Keennehû huzûr-ı ilâhîye o huzûra lâyük bir vâsıta ile girilir. “*Ey iman edenler! Allahâ karşı gelmekten sakının, O'na yaklaşmaya vesîle arayın ve O'nun yolunda cihâd edin ki kurtuluşa eresiniz.*” âyet-i kerîmesine imtisâl edilir. Râbitânın hâricî başka bir kısmı vardır. Alêd-devâm kendinizi pîr ile berâber bulundurmuş olursunuz. Bu, “*Ey iman edenler! Allahâ karşı gelmekten sakının ve doğrularla berâber olun.*” âyet-i kerîmesinin muktezâ-yı münîfini ifâ demektir. Bu yolda amel eden sâlik çabuk terakkî eder ve medâric-i kurb-i ilâhîye vâsıl olur. Buna râbita-i telbisiyye dahî derler. Şimdi mürid râbita-i telbisiyye ile mütelebbis olduğu halde kalbine müteveccih olur. Kalb ise sol memenin altında iki parmak aşağı üçüncü parmağın yerinde bir parça ete taalluk etmiş bir kuvve-i nûrâniyyedir. O parça et âdetâ yumurtaya müşâbihtir. Sivri başı sol kaburganın altına gelen başı içeriye doğru girmiştir. Buna “kalb-i sanûberî” derler. Kuvve-i nûrâniyyeye kalb-i hakîkî derler. Kalb-i sanûberî, kalb-i hakîkiye hücre ve yuva gibidir.

Zâkir vücûdunu eziyet ve cefâya ve ağrıya bırakmamak sûretiyle kemâl-i edeble namazda oturur gibi oturur. Ve başını ve vücûdunu azıcık kalbe meylettirir. Gözlerini yumar yani kapar. Zîrâ göz kalbe delil ve kılavuz demektir. Göz ne ile meşgul olur ise kalb dahî onunla meşgul olur. Binâenaleyh havâss-ı zâhiriyyesi muattal olmak lazımdır.

Vücûdunun hiçbir uzvu ihtiyârıyla hareket etmeyecektir. Dudaklarını birbirine yapıştırır dudağını damağına ilsâk eder. Kelime-i Celâle-i Allahî hayâ tarîkiyle ol kuvve-i nûrâniyye üzerinde icrâ eder. Yani lisân-ı hayâl ile kemâl-i zevk, kemâl-i şevk, kemâl-i hürmet, kemâl-i tevkîr ve kemâl-i ta'zîm ile mânâsını “*Göklerin ve yerin yaratana, size içinizden eşler, çift çift hayvanlar vâr etmiştir. Bu sûretle, çoğalmanızı sağlamıştır. O'nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, iştendir, görendir.*” âyet-i celîlesine tevfikân hiçbir şeye müşâbih olmayan ve hiçbir şeyin ona müşâbih olmadığı bir Zât'ın ismini, ism-i celîl bulunan Allah, Allah, Allah diye söyler. Berâber hiçbir sıfatı tasavvur etmez. Hattâ hâzır ve nâzır diye ta-

savvur etmez. Tesbihini alıp sağ elin baş parmaklarıyla Allah, Allah, Allah diyerek tesbih tanelerini atar. Kalbe bir hâtıranın hutûruna meydan vermemek sûretiyle kendisine kolay gördüğü takdirde kemâl-i sür'atle veyâhud yavaş yavaş zikir eder. Zikir her halde kalbin havâlisinde olmak gerektir.

Zikrin vird-i yevmiyesinin ekalli beş bin olmalıdır. Fakat bu kadarı azdır. Ramazân-ı Şerif'e mahsus olmak üzere on beş bin, Ramazan hâricinde işin olduğu takdirde yedi bin, olmadığı takdirde yine onbeş bin olması evlâ ve ahrâdır.

Zikrin bundan ziyâde takrîri imkân hâricidir. Kesret-i zikir ile zikrin keyfiyeti ma'lûm olur. Fârisî'de demişlerdir:

“hub kerden ez pür kendenest”

Yâni zikri iyi ve güzel yapmak çok yapmak ile olur. Yine Fârisî'de denilmiştir:

zîkr gu zîkr tâ turâ cânest

pâki-yi dil zi-zîkr-i rahmanest

Yâni can bedende iken zikret. Zirâ kalbin temizliği zikir ile olur. Yine Fârisî'de denilmiştir.

herçi cüz-i zîkr-i hudâ-yı ahsenest

ger şeker horden buved can kendenest

Yâni zikr-i Hakk'tan gayrı her ne olursa olsun can çıkarmaktır. Bi-hasebi'l-hakîka zikir ile kalb tâhir olur. Zikir ile muhabbet-i ilâhiyye hâsıl olur. Zikir ile ibâdetin lezzeti duyulur. Zikir ile akîde-i İslâmiyye kuvvetlenir. Zikir ile namaza zevk ve şevk ile girilir. Zikir ile ahkâm-ı şer'iyye yesr ve suhûletle icrâ olunur. Zikr ile taklîdîlikten vicdânîliğe terakkî edilir. “Vezkurullâhe kesîra” bu hâle işârettir.

bes konem bes zirekân râ in besest

bangi du kerdem eger der deh kesest

Bunu dahî bilmek gerektir ki:

Tarîkat-ı Aliyye'ye intisâb etmek olan “tevbe” sâniyen istihâreye tevakkufluk eder. Mektubun vusûlunde arzu var ise şerâitini câmi' bir tevbe

yâni:

“Ya Rabbi! Hîn-i bulûğumdan bu âna kadar irtikâb ettiğim maâsiden nedâmet ettim. Pişmân oldum. Ve şimdiden sonra inşâallahu teâlâ maâsîde bulunmamaya azm u cezm ettim.” dersiniz. Tafsîl-i maâsiye hâcet yoktur. Zirâ tarîkımızda tevbe tadrîcîdir. Def’aten değildir. Tafsîlini murûr-i eyyâma bırakmışlardır. Ondan sonra alelâde bir gusul etmek lâzımdır. Bu da iğsâl-i mesnûnedendir.

Bu tarîk-i aliyyenin her hâl ve şânı sünen-i seniyye-i peygamberiyyeye ittibadır. Şeriattan hâriç ve sünnetten fazla bir şey yoktur. Guslun akabinde bir gece istihâre eylemek lâzımdır. Bu, sünnettir. “Niyyet ettim istihâreye” der gece iki rekat sünnet-i istihâre kılarırsınız. Birincisinde “Kul yâ eyyühel Kâfirûn” ikincisinde “Kul hüvallahü ehad”ı zamm-ı sûre olarak okursunuz. Ondan sonra beher gün bu tafsîl üzere zikir edersiniz. Allah Teâlâ muvaffak buyursun.

Orada okunan hatm-i hâcegân tamâmı tamâmına bizim tarîkatımızın âdâbına muvâfık ise siz dahî oturursunuz. Değil ise oturmaya hâcet yoktur. Şübhe ettiğiniz yâni anlayamadığınız şeyler olur ise bize yazarsınız. Cevâbını gönderirim.

Bâkî tevfiğ Hak Celle ve Alâdandır.

Duâ-yı hüsn-i hâtime dilerim, birâderim.

Zilkâde 1341 /31 Mayıs sene 1339

Arvâsîzâde Abdülhakîm

Ehibbâdan Bir Zâtın Bu Mektuba Cevâbî Sûreti

Sertâcım, Nûr-i Kalbim Efendim Hazretleri!

Mücerred himem ve imdâd-ı mürşidâneleriyle suhûletle okudum. Tamâmen yazdım. Güzel yazı ile bir nüshasının efendimizin kütüphanesinde bulunması bilâhere iktizâ ederse gönderilmesi akl-ı kâsırâneme muvâfık geliyor. Zîrâ bu mektûb-ı âlî kıymeti pek âlidir. Pek uzun zamanlarda sülûk-i sâîlerin vâkıf olamadıkları esrârî câmi'dir. Pek mücmel ziyâde mufassaldır. Kalbin hâricen iltiyâmı dâhilen şifâsı tamamıyla teşrihan keşf olunarak çâre ve devâ-yı tâmmı zamanımızın hâlîne, lisânına, mizâcına göre el-hâsılı hakîkaten hakîmâne bir sûrette ta'dâd ve irâe buyurulmuştur.

Bu mektup kimin yanında bulunursa minhâc-ı hakîkat bilsin. Bir mürîd-i âşık, ya bir murâd-ı maşûk Efendimiz'i o kadar hırz-ı cân ile sevsin ki bütün kalb muhabbetiyle bel' etsin. Arz ve semâ vemâ beynehumâya bir zerre-i itrını dahî istişâm ettirmemek kasdıyla kiskanısın. Eğer öyle bir hünere mâlik olsa idim sevdiğimi Hüdâ-yı Hâlik ve Kâdir-i Külli Şey' Hazretleri'nden dahî kiskanırdım. Bununla berâber bilirim ki Allah'tan başka bu iktidâra kimse mâlik değildir. Çünkü "El-Mülkü Lillâhi'l-Vâhidi'l-Kahhâr" buyurmuş ve cevâbını vermiş bitirmiştir.

10 Haziran 1339

Abduküm Saîd

Kaynakça

1. Algar, Hamid, "Mektûbât", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (DİA), 2004, XXIX, s. 11.
2. Arvâsi, Abdülhakim, *Râbîta-i Şerîfe*, (İstanbul: Necm-i İstakbâl Matbaası, 1342).
3. Baz, İbrahim, *Abdülhakîm-i Arvâsi'nin Hayatı, Eserleri ve Tasavvuf Anlayışı*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.

4. Bozkurt, Nebi, "Mektup", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (DİA), 2004, XXIX, s. 13.
5. Durmuş, İsmail, "Mektup", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (DİA), 2004, XXIX, s. 14.
6. Irakî, *el-Muğni an Hamli'l-Esfar*, (Riyad: 1995), I, 545 (I-II cilt).
7. Kısakürek, Necip Fazıl, *Râbita-i Şerîfe*, (İstanbul: Büyük Doğu Yayınları, 1994), s. 7-15.
8. Öngören, Reşat, "Mektup", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (DİA), 2004, XXIX, s. 21.
9. Velioğlu, Tarık, *Allah Dostlarından Mektuplar*, (İstanbul: Hayy Kitap, 2009).